

Brondocument WRM-T
examen: Toetsdomein
Examenthema II.2, 4.1 van
cluster 4
Beoordelen van rijvorderingen
(toets 2.b)

Rapport

versie: 1

IBKI
December 2013

INHOUD

BLAD

1	INLEIDING	- 2 -
2	KENNISHANDELINGEN	2

1 INLEIDING

Dit brondocument hoort bij het rapport "Toetsspecificaties theoretische deoltoetsen WRM-examen". In dit brondocument is het kennisdomein dat centraal staat bij het onderdeel 4.1 van cluster 4 "Competent in evalueren en bijstellen".

N.B. Toets 2.b gaat over cluster 3 en ook een deel van cluster 4 (n.l. 4.1. Beoordelen van rijvorderingen). Dit kennisdomein 4.1 van cluster 4 staat in dit afzonderlijke brondocument.

2 KENNISHANDELINGEN

Subtaak	Onderdeel	Handelingsrepertoire	Noodzakelijke bijpassende kenniselementen	
			Principes: oorzaak-gevolg; middel doel relaties	Begrippen
4.1.1 Kiezen van toets en toetsmoment	K1 Kiezen van toetsmomenten	K1 De rijinstructeur kiest relevante momenten om rijvaardigheid te toetsen	<p>KOG1 De overgang van de ene fase naar andere fase van de opleiding is een belangrijk moment om vorderingen vast te stellen, omdat dan een beslissing genomen wordt over de inhoud van het programma</p> <p>KOG2 Een verkeerd gekozen toetsmoment (te vroeg in de opleiding) kan demotiverend werken voor de leerling, als blijkt dat de resultaten tegenvallen.</p> <p>KMD1 Door regelmatig te toetsen kan de instructeur op basis van de resultaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zijn instructie en coaching bijsturen. - de examengereedheid van leerlingen vaststellen 	<p>1 Leeractiviteiten</p> <p>1.2 Beleving (affectieve leeractiviteiten)</p> <p>23 motiveren</p> <p>261 emotioneel welbevinden</p> <p>a. positieve emoties/gevoelens: plezier, vreugde, voldoening, trots, gerust gesteld zijn, uitgedaagd voelen, betrokkenheid</p> <p>b. negatieve emoties/gevoelens: boosheid, gespannenheid, frustratie, onvrede, verveling, afhaken, verdriet, irritatie, onzekerheid, onverschilligheid, gespannenheid, (faal)angst, onbegrepen voelen.</p> <p>c. soms positief soms negatief: opgewondenheid</p> <p>263 succeservaringen opdoen</p> <p>1.4 Stadia van psychomotorisch leren</p> <p>41 Cognitief stadium, 42 associatief beheersingsniveau (Verfijning van de handelingen), 43 geautomatiseerd beheersingsniveau (Automatisering van handelingen)</p> <p>2. Rijgedrag leerling</p> <p>2.4 Rijvaardigheidsniveau op rijtaken en criteria (alle)</p> <p>9. Toetsing en evaluatie</p> <p>9.1 Functies van toetsen</p> <p>1. Resultaatbepaling (summatief)</p>

DHV Groep

			Noodzakelijke bijpassende kenniselementen	
Subtaak	Onderdeel	Handelingsrepertoire	Principes: oorzaak-gevolg; middel doel relaties	Begrippen
				2. Selectie voor plaatsing in opleidingstype (formatief) 3. Bijsturen van het onderwijsleerproces: signaleren, diagnose (formatief) 4. Examenvoorbereiding (formatief) 9.3 Toetsmomenten 1. Voor het begin van het lesprogramma (intest), 2. Bij het begin van een nieuw lesonderdeel (aanvangstoets) 3. Gedurende de opleiding (vorderingentoets, tussentijdse toets) 4. Aan het einde van de opleiding (rijproef, rijexamen)
	K2 Verantwoord kiezen van een geschikte toetsvorm	K2 De rijinstructeur kiest een voor het doel relevante toets	KMD2 Welke toets gekozen moet worden is afhankelijk van het doel en de te kiezen inhoud: a. De beheersing van praktische rijtaken wordt doorgaans getoetst in een aparte praktijkkrit of tijdens alledaagse lesobservaties. b. De beheersing van voorwaardelijke kennis (theorie) wordt doorgaand getoetst met behulp van verschillende typen schriftelijke toetsen en beeldschermtoetsen.	9. Toetsing en evaluatie 9.2 Toetsvormen 1. Schriftelijke toetsen 2. Mondelinge toetsen 3. Praktijktoetsen: scorehandleiding 4. Computer-based of beeldschermtoetsen 5. Simulatortoetsen 6. Rijportfolio

DHV Groep

			Noodzakelijke bijpassende kenniselementen	
Subtaak	Onderdeel	Handelingsrepertoire	Principes: oorzaak-gevolg; middel doel relaties	Begrippen
4.1.2 Vorbereiden van de toetsafname	V1 Gunstige afnamecondities scheppen	V1 De rijinstructeur scheidt die afnamecondities bij de toets waardoor leerlingen de kans krijgen hun ware kennis en vaardigheden te tonen.	VOG1 Door gunstige afnamecondities kunnen leerlingen hun ware kennis en vaardigheden tonen. VOG2 Storende omstandigheden verhinderen de leerling niet zijn ware kennis en vaardigheden te tonen. VOG3 Storende invloeden tijdens de afname zoals afleiding; niet begrijpen de te volgen procedure; niet serieuze sfeer tijdens de afname maken de toetsresultaten minder geldig.	9. Toetsing en evaluatie 9.4 Betrouwbaarheid 2. Vergelijkbaarheid 3. Transparantie 9.5 Validiteit 3. Fairheid 9.6 Toetsafname 1. motivatie van de leerlingen 2. toetsangst of examenangst 3. passende afnameomstandigheden 4. heldere toetsinstructie
	V2 Introductie toets	V2 De rijinstructeur introduceert de toets op zo'n manier dat de leerling exact weet wat en hoe er getoetst wordt	VOG4 Als de leerling niet volledig op de hoogte is van de manier waarop hij de toets moet maken, zullen de resultaten onbetrouwbaar en ongeldig (niet valide) worden.	
	V3 De rol van begeleider even loslaten	V3 Tijdens het systematisch observeren van een leerling kan de instructeur de drang onderdrukken om de leerling tussentijds te begeleiden.	VOG5 Door afstand te nemen van de situatie kan de instructeur zich concentreren op het rijgedrag van de leerling in een examenachtige situatie. Het beeld dat verkregen wordt, is een weergave van het rijgedrag van de leerling, zonder hulp van de rijinstructeur.	

DHV Groep

			Noodzakelijke bijpassende kenniselementen	
Subtaak	Onderdeel	Handelingsrepertoire	Principes: oorzaak-gevolg; middel doel relaties	Begrippen
4.1.3 Samenstelling van de toets	S1 Praktijkttoets: Passende taaksituaties kiezen	S1 De rijinstructeur kiest passende situaties die het te observeren of te beoordelen rijgedrag in hoge mate oproepen:	<p>SOG1 Door taakomstandigheden te kiezen die overeenstemmen met de rijtaak van alledag, wordt de toets meer valide. Dan zegt het resultaat meer over wat de leerling kan als hij in diverse verkeerssituaties terecht komt.</p> <p>SOG2 Door een passende routekeuze voor de praktijktoets kan bij het observeren het bedoelde gedrag ook werkelijk waargenomen worden, waardoor een registratie/beoordeling kan worden gegeven.</p>	<p>1 Leeractiviteiten</p> <p>1.3 Regulerende leeractiviteiten</p> <p>31 doelen stellen</p> <p>35 diagnosticeren</p> <p>36 bijstellen</p> <p>37 evalueren</p> <p>38 toetsen</p> <p>39 reflecteren</p> <p>40 herstellen</p> <p>2. Rijgedrag leerling</p>
	S2 Praktijkttoets: Voldoende aantal taaksituaties	S2 De rijinstructeur laat de leerling in een dekkend aantal taaksituaties rijden om aan een categorie/rubriek een geldige en betrouwbare score toe te kennen.	<p>SOG3 Door een (route met een) voldoende aantal situaties te kiezen krijgt de instructeur een goede dekking van het taakdomein. Dat wil zeggen: van elke rijtaak zijn minstens drie situaties beschikbaar ter illustratie van de score op een rubriek, maar liever veel meer.</p> <p>SOG4 Door een (route met een) voldoende aantal situaties te kiezen is de beoordeling stevig gebaseerd op een verscheidenheid aan situaties en niet op slechts één situatie of een vage indruk. De beoordeling geeft een representatief beeld weer van het rijgedrag van een leerling (een goede weergave van de werkelijkheid).</p>	<p>2.4 Rijvaardigheidsniveau volgens taken en criteria van de rijprocedure; tevens examencluster 1 theorie van de rijtaak</p> <p>2.4.1 Rijtaken</p> <p>1. Voorbereiden: 1.1 plannen van de rit , 1.2. prepareren voertuig en bestuurder</p> <p>2. Stromen: 2.1 wegrijden, 2.2 koers houden, 2.3 stoppen</p> <p>3. Kruisen: 3.1 oversteken, 3.2 rechts, 3.3 links</p> <p>4. Zijdelings verplaatsen: 4.1 rijstrook wissel, 4.2 inhalen, 4.3 invoegen, 4.4 uitrijden</p> <p>5. Bijzondere handelingen: 5.1 keren, 5.2 achteruit, 5.3 parkeren</p>

DHV Groep

	<p>S3 Theorietoets: Kiezen van opgaven</p>	<p>S3 De instructeur kan verantwoord gebruik maken van door anderen samengestelde toetsopgaven ter toetsing van de theoretische kennis van de leerling.</p>	<p>SOG5 Als de rijinstructeur bij het kiezen van toetsopgaven zicht heeft op de vraag of de opgaven relevante theorie-aspecten van rijvaardigheid bestrijken, ondersteunt hij de leerling in het aanleren van de kennisbasis voor het autorijden. SOG6 Als de rijinstructeur bij het kiezen van toetsopgaven zicht heeft op de vraag of de opgaven representatief voor het theorie-examen, werkt hij mee aan een goede examenvoorbereiding, waarbij de leerling niet voor verassingen komt te staan.</p>	<p>2.4.2 Criteria en indicatoren</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Veiligheid: 1.1 Scannen, 1.2 Veilige snelheid, 1.3 Veilige ruimte 2. Sociaal: 2.1 Ruimte gunnen, 2.2 Communiceren 3. Doorstroming: 3.1 Vlot en besluitvaardig, 3.2 Wegbenutting 4. Milieu: 4.1 Gelijkmatige snelheid, 4.2 Efficiënt schakelen, 4.3 Voertuig en accessoires 5. Controle: 5.1 soepele voertuigbeheersing, 5.2 apparatuur soepel bedienen <p>9. Toetsing en evaluatie</p> <p>9.5 Validiteit</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Natuurgetrouwheid/authenticiteit 2. Dekking van het taakdomein
--	--	---	--	--

DHV Groep

			Noodzakelijke bijpassende kenniselementen	
Subtaak	Onderdeel	Handelingsrepertoire	Principes: oorzaak-gevolg; middel doel relaties	Begrippen
4.1.4 Observeren en beoordelen	O1. Alledaagse lesobservaties: registreren van leerlinggedrag	O1 De rijinstructeur houdt tijdens elke rijles relevante gebeurtenissen in het rijgedrag van de leerling bij	OMD1 Door regelmatig registreren van relevante gebeurtenissen in het rijgedrag van de leerling krijgt de instructeur concreet bewijsmateriaal in handen als basis voor een formatief oordeel over de rijvaardigheid.	1 Leeractiviteiten 1.3 Regulerende leeractiviteiten 31 doelen stellen 35 diagnosticeren 36 bijstellen 37 evalueren 38 toetsen 39 reflecteren 40 herstellen 1.5 Vorderingen maken 1. Zone van naaste ontwikkeling (eerstvolgende leerstap) 9. Toetsing en evaluatie 9.1 Functies van toetsen 2. Selectie voor plaatsing in opleidingstype (formatief) 3. Bijsturen van het onderwijsleerproces: signaleren, diagnose (formatief) 4. Examenvoorbereiding (formatief) 9.5 Validiteit 1. Natuurgetrouwheid 2. Dekking van het taakdomein
	O2 Alledaagse lesobservaties: registratie op instructiekaart	O2 De rijinstructeur houdt tijdens elke rijles bij in hoeverre de leerling is gevorderd op (onderdelen) van rijtaken, handelingsscripts als onderdeel van registratie van lesactiviteiten.	OMD2 Door regelmatig bijhouden van de vorderingen op onderdelen van rijtaken krijgt de instructeur concreet bewijsmateriaal in handen als basis voor een formatief oordeel over de rijvaardigheid.	
	O3 Praktijktoets: ongekleurd registreren van gedrag	O3 Praktijktoets: de rijinstructeur geeft een beschrijving van het waargenomen gedrag van de leerling, die dicht blijft bij de feiten, zonder eigen interpretaties daarvan. Hij geeft later pas de interpretatie op basis van de waarnemingen.	OMD3 Als de rijinstructeur tijdens het observeren al interpreteert en niet puur verslag doet van de situatie, dan kan er een gekleurd of voorbarig beeld ontstaan.	
	O4 Praktijktoets: nauwkeurig kijken; bewijzen verzamelen: voorkomen van beoordelaarsfouten	O4 De rijinstructeur is zich bij het beoordelen van een praktijkrit bewust van zijn eigen vooroordelen en vermijdt deze als basis te nemen voor zijn scores. In plaats daarvan baseert hij zijn scores op waarnemingen van alle relevante gedragingen tijdens lessituaties.	OOG1 Door nauwkeurig observeren doet het verkregen beeld recht aan de werkelijke situatie, het werkelijke rijgedrag. De waarnemingen van het gedrag van leerlingen worden niet gekleurd door vooroordelen en verwachtingen ten opzichte van de leerling. OOG2 Door het handelen nauwkeurig waar te nemen zijn de scores in verschillende rubrieken gebaseerd op waarnemingen van alle relevante gedragingen tijdens lessituaties.	

DHV Groep

	<p>O5 Praktijktoets: Rubriceren van gedrag in passende (rij)taken</p>	<p>O5 Praktijktoets: de rijinstructeur ordent de gedragingen die hij waarneemt bij de leerlingen in passende taakrubrieken en onder de passende beoordelingscriteria.</p>	<p>OOG3 Als de rijinstructeur de rijtaken passend onderbrengt in een indeling in rijtaken en onderdelen daarvan (op een scoreformulier), is dit een basis voor een betrouwbaar (zonder fouten) en valide oordeel (het dekt wat je wilt beoordelen).</p>	<p>4. Voorspelling van het examenresultaat</p> <p>9.6 Beoordelen van praktisch handelen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. WAKKER-methode 2. scoreformulier 3. scorevoorschriften 4. logboek van alledaagse observaties 5. Beoordelaarsfouten
	<p>O6 Praktijktoets: Scoren van de prestaties</p>	<p>O6 Praktijktoets: de rijinstructeur vat de verzamelde bewijzen verkregen uit observaties samen met een score op een scoreschaal</p>	<p>OOG4 Als de rijinstructeur op basis van de verzamelde bewijzen verkregen uit observaties passend kan uitdrukken op een scoreschaal krijgt de leerling daarmee een betrouwbaar (zonder fouten) en valide oordeel (het dekt wat je wilt beoordelen). Bovendien krijgt de leerling een goede inschatting hoever hij op onderdelen gevorderd is voor het examen.</p>	
	<p>O7 Beoordelen welke doelen bereikt zijn</p>	<p>O7 De rijinstructeur beoordeelt aan de hand van zijn alledaagse lesobservaties welke leerdoelen gerealiseerd zijn en op welk niveau een leerling de uitvoering van rijtaken beheerst.</p>	<p>OOG5 De cursist ziet dat zijn vorderingen in de opleiding worden bijgehouden, hij heeft inzicht in zijn vorderingen, weet waar hij nog aan moet werken en wanneer hij gereed is voor het rijexamen</p>	

DHV Groep

			Noodzakelijke bijpassende kenniselementen	
Subtaak	Onderdeel	Handelingsrepertoire	Principes: oorzaak-gevolg; middel doel relaties	Begrippen
4.1.5 Terugkoppeling van toetsresultaten	T1 Foutenanalyse	T1 De rijinstructeur maakt een foutenanalyse door per onderdeel van de rijtaak aan te geven wat goed en fout zowel ging	<p>TOG1 Gebruik van een foutenanalyse zorgt ervoor dat rijinstructeur en leerling beeld krijgen van onderdelen waarop de leerling sterk en minder sterk presteren als basis voor vervolglussen.</p> <p>TMD1 Door inzicht in de gemaakte fouten is er een basis voor het afstemmen van volgende lessen op de leerling.</p> <p>TMD2 Collega-instructeurs hebben aanknopingspunten voor lesactiviteiten mochten ze de les moeten overnemen.</p>	<p>1 Leeractiviteiten</p> <p>1.3 Regulerende leeractiviteiten</p> <p>31 doelen stellen</p> <p>35 diagnosticeren</p> <p>36 bijstellen</p> <p>37 evalueren</p> <p>38 toetsen</p> <p>39 reflecteren</p> <p>40 herstellen</p> <p>1.5 Vorderingen maken</p> <p>1. Zone van naaste ontwikkeling (eerstvolgende leerstap)</p>
	T2 Bespreken van toetsprestaties	T2 bespreekt de resultaten zodanig met de leerling dat deze aanknopingspunten heeft voor verbetering van het rijgedrag.	<p>TOG2 Door de teruggaapportage van rijvaardigheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - krijgt de cursist inzicht in zijn vorderingen, - krijgt hij inzicht in sterke en zwakke punten - weet hij in hoeverre hij gereed is voor het rijexamen. 	<p>4. Ontwerp van instructie</p> <p>4.1 Ontwerpactiviteiten</p> <p>10 Doelen vastleggen: cursusdoelen, lesdoelen, leerdoelen, concrete doelstellingen</p> <p>32 leerlijnen uitzetten/volgen</p> <p>33 Verdeling van leerstof over lessen</p> <p>41 Taken kiezen of maken</p> <p>42 Lesroutes kiezen</p> <p>82 Begeleidingsintensiteit bepalen</p> <p>93 Afstemming doelen/activiteiten op studenten</p> <p>8. Coachen en begeleiden van leerlingen</p> <p>8.1 Signaleren van voortgang</p>

DHV Groep

				<p>1. Beheersingsniveaus van de rijtaak vaststellen 3. Diagnose maken van de beheersing van de rijtaak</p> <p>9. Toetsing en evaluatie</p> <p>9.8 Terugrapportage prestaties 3. Diagnose van sterke en zwakke punten in prestatie 8.2 Ondersteuning bieden 4. positieve feedback/commentaar 5. negatieve feedback/commentaar 6. verklarend commentaar of procesfeedback 7. productfeedback</p>
--	--	--	--	---